

INVESTEREN IN TIJDEN VAN BESPARINGEN

Frank Roels

Terecht concludeerde Rik Van Cauwelaert in De Tijd: *“Met de huidige lage groei (...) onverkort de begrotingseisen van de Europese Commissie inlossen, is een onmogelijke en zelfs onzinnige opdracht”* (“Paleis der Natie”, 27/9). Ook minister-president Geert Bourgeois moest vaststellen, in verband met de financiering van Oosterweel en schoolgebouwen, dat de Europese regels overheidsinvesteringen bijna onmogelijk maken.

Van Cauwelaert voegde er fijntjes aan toe, dat de meerderheden in al onze parlementen “zonder verpinken” de Europese begrotingsverdragen hebben goedgestemd. Ja, dat klopt. Ooit zullen we op sterfbed van deze verkozenen vernemen wat hen bezielde heeft, om de soevereiniteit van het parlement uit handen te geven. Definitief lijkt het, want een multilateraal verdrag wijzigen/opzeggen is nauwelijks voorstelbaar.

Maar toch is niet alles verloren. Weliswaar verplichten de Europese verdragen ons, het begrotingstekort terug te brengen tot 0,5% van het BNP, en de overheidsschulden versneld af te betalen tot 60% van het BNP (“Sixpack” en TSCG “Fiscal compact”¹). Maar deze verdragen verbieden lidstaten niet, van méér en nieuwe inkomsten te verwerven. Zo zouden tegelijk de schulden verminderen, en toch grote overheidsbestedingen mogelijk worden.

Nieuwe inkomsten

Van waar kunnen die inkomsten komen? We spreken niet over een éénmalige operatie, bijvoorbeeld de verkoop van Belgacom; we hebben jaar-in jaar-uit meer middelen nodig. Door sommige federale coalitiepartijen en door de oppositie is opnieuw het idee gelanceerd van een vermogenswinstbelasting of vermogensbelasting; die zou dus de rijkste gezinnen treffen. Maar er zijn andere bronnen die minder psychische trauma's uitlokken. Herman Van Rompuy heeft bevestigd dat de Unie jaarlijks 1000 miljard euro misloopt door legale ontwijking van vennootschapsbelasting². We kenden reeds de voorbeelden van de Hollandse sandwich van Starbucks en Google, de Ierse connectie van Apple,

---

¹ <http://www.european-council.europa.eu/home-page/highlights/treaty-on-stability,-coordination-and-governance-signed?lang=en> http://european-council.europa.eu/media/639235/st00tscg26_en12.pdf Het Verenigd Koninkrijk en Tsjechië hebben het fiscal pact niet ondertekend; bovendien hebben ze hun eigen munt.

² http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/tax_fraud_evasion/index_en.htm

en de Luxemburgse van Fiat. En nu dan LuxLeaks³, die de tip van de sluier oplicht van de verfijnde fiscale technologie die tot de perfectie is uitgewerkt door de internationale consultancy bedrijven (PWC, Ernst & Young...) en fiscale advocaten.

De OESO, de G-20 en de Europese Commissie hebben stappen gezet om hieraan paal en perk te stellen. Transparantie van fiscale regels en automatische internationale uitwisseling van rekeninggegevens zijn op komst. Zelfs de nieuwe federale regering zonder de socialisten kondigt aan, een “doorkijktaks” te willen invoeren, een taxatie à 25% van roerende inkomsten in het buitenland die daar minder dan 10% werden belast. De nieuwe minister van Financiën in Washington, Jacob J. Lew, heeft al het voorbeeld gegeven: Amerikaanse bedrijven die een postbus nemen in een ander land, zullen toch aan de standaard Amerikaanse corporate tax van 35% onderworpen worden. Want dergelijke ontwijking werd de laatste tijd een systeem, o.m. door mergers met, en overnames van buitenlandse bedrijven, leidend tot zogenaamde *tax inversion* (14 bedrijven sedert 2012, en 8 in voorbereiding). Op 22 sept heeft Lew de nieuwe regels bekendgemaakt, die nota bene *retroactief* worden toegepast⁴. Dit had onmiddellijk impact op het uitvlaggen door enkele Amerikaanse multinationals: hun plannen gingen in de ijskast. In Washington wordt niet gelachen met belastingontwijking, getuige de jarenlange druk op Bern, dat uiteindelijk verplicht werd zijn grondwet te verkrachten om toch de Zwitserse rekeningen van Amerikaanse staatsburgers over te maken. De Amerikaanse FATCA wetgeving (*Foreign Account Tax Compliance Act*, 2010) werd opgelegd aan een hele reeks andere landen, inbegrepen sommige fiscale paradijzen; zij het dat de invoering over enkele jaren gespreid zal worden⁵.

Ook de conservatieve regering-Cameron neemt maatregelen tegen de ontwijking, na de commotie over Google, Apple en Amazon⁶.

Het BEPS Action Plan treedt in voege vanaf 2015, afgesproken tussen de G20 ministers van Financiën en de gouverneurs van de centrale banken. BEPS betekent: *Base Erosion and Profit Shifting*; newspeak voor *automatische*

---

³ <http://www.bloomberg.com/news/2014-11-06/schaeuble-says-luxembourg-lags-in-meeting-tax-standards.html> <http://www.theguardian.com/business/2014/nov/05/sp-luxembourg-tax-files-tax-avoidance-industrial-scale>

⁴ <http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl2586.aspx>
<http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl2645.aspx>

⁵ <http://www.bloomberg.com/news/2014-10-29/bank-data-sharing-accord-expands-push-to-find-tax-cheats.html>

⁶ <http://www.theguardian.com/business/2014/dec/03/autumn-statement-2014-osborne-to-introduce-google-tax>

uitwisseling van betaalde belastingen tussen G20 countries, en met andere landen vanaf 2017 of einde 2018⁷.

De geheime rulings waarvan nu enkele aan het licht komen, kunnen door nationale of Europese wetgeving verboden worden, of ondergeschikt aan taxatie volgens de normale aanslagvoet. Alle bovenstaande maatregelen impliceren geen verhoging van de wettelijk vastgelegd aanslagvoeten; alleen hun onverkorte toepassing ervan.

Een nieuwe belasting zou kunnen opgelegd worden aan kapitalen die de EU verlaten indien dit leidt tot ontwijking van belasting.

Andere bronnen van inkomsten voor de overheden

Een andere bron van nuttige inkomsten voor de overheden zijn de bergen cash die sommige bedrijven niet investeren, maar gewoon cadeau doen aan hun aandeelhouders, steeds vaker door inkoop van eigen aandelen op de beurs. Méér dan 1 miljard werd hiervoor in 2014 al voorzien door 17 Belgische bedrijven, zoals gemeld in De Tijd. Deze meerwaarden worden bij verkoop in België niet belast.

Dergelijk acties zijn wereldwijd verspreid, bijvoorbeeld bij Apple dat een terugkoop doet van 100 miljard dollar, Nestlé van 6,5 miljard euro, Toyota 3,5 miljard, L'Oréal 3,5 miljard, Microsoft 40 miljard, Boeing eind 2013 10 miljard, en eerder al 7 miljard⁸.

Nog veel grotere bedragen worden in de private sector uitgegeven aan overnames; we spreken wereldwijd van honderden miljarden per jaar. Meestal leidt dit tot het schrappen van arbeidsplaatsen, terwijl baten voor

---

⁷ https://www.g20.org/g20_priorities/g20_2014_agenda/strengthening_tax_systems
Rapport: https://www.g20.org/news/g20_international_tax_symposium_report

⁸ In 2013 besteedden de op de Amsterdamse beursgenoteerde bedrijven 2,7 miljard euro aan het terugkopen van eigen aandelen en aan overige uitkeringen, naast de dividenduitkeringen (Het Financieel Dagblad). Voor 2014 vernemen we nog: Ahold heeft teruggekocht voor 1,765 miljard eur; Munich Re gaat terugkopen voor 1 miljard euro; Adecco voor 400 miljoen eur; GM voor 3,2 miljard dollar; Glencore maakt een terugkoop bekend van \$1 miljard; **MSCI Inc** verhoogt zijn terugkoopprogramma tot \$850 miljoen; ABB gaat voor \$4 miljard; Dassault Aviation voorziet 1,215 miljard voor de terugkoop van 10% van zijn aandelen; Moller-Maersk voor \$1 miljard; Hope Depot Inc. voor \$3,5 miljard; het Australische Telstra \$930 miljoen; enz., enz. Interessant dat ook het Poolse mediabedrijf TVN al tweemaal cash besteedde aan terugkopen, zij het voor kleinere bedragen van zowat 70 miljoen dollar (130 miljoen zloty)(Reuters). Hertz Car Rental wil aandelen terugkopen voor \$1 miljard, en dit ofschoon de zaken slecht gaan (Reuters).

In de eerste negen maanden van 2013 kochten Amerikaanse bedrijven eigen aandelen in voor 308 miljard dollar; Europese bedrijven voor 36 miljard (volgens Kristof De Graeve in De Tijd). In één kwartaal van 2012 besteedden de Amerikanen er \$508 miljard aan, en in een kwartaal van 2013, \$334 miljard <http://fd.nl/beurs/379876-1311/goedkoop-geld-van-federal-reserve-zet-bedrijven-aan-tot-inkoop-eigen-aandelen> .

de brede samenleving vèr te zoeken zijn. Deze uitwisselingen van miljarden worden (nergens?) belast, ofschoon het aan- en verkopen zijn. Wie een brood koopt betaalt BTW; wie een onroerend goed, betaalt registratierechten; wie een hele supermarktketen koopt, betaalt niets aan de samenleving.

Grote noden in de rijke landen

De noden bij grote delen van de bevolking zijn nochtans manifest: er is tekort aan sociale woningen, aan meer scholen en lesgevers en vernieuwde gebouwen, wachtlijsten in kinderopvang, in de ouderlingenzorg, voor mensen met een handicap, nood aan meer ziekenhuispersoneel, stijgende kosten van medische technieken en geneesmiddelen, fatsoenlijke psychiatrische behandelingen van geïnterneerden (in de plaats van misplaatste euthanasie), personeelstekort bij de politie, gebrekkige werking van justitie, openbaar vervoer dat duurder wordt met minder dienstverlening, autostrades en verkeersknopen die al jaren toe zijn aan oplossingen of renovatie, gedecentraliseerde en duurzame, CO2-zuinige energieproductie, en water- en bosbeheer. Vergeten we ook onze rijke culturele sector niet: kunstenaars, filmproductie, musea, orkesten en erfgoed, en de openbare omroepen, en de vele verenigingen voor 'volksopvoeding' (een nu verouderd woord).

Dit alles zou moeten en kunnen gefinancierd worden door de overheden indien deze over meer middelen zouden beschikken. Hiermede zouden veel banen gered/gecreëerd kunnen worden, zodat de werkloosheid drastisch zou dalen. De lonen gefinancierd door de overheden stromen meteen door naar de kleinhandel en bedrijven wier afzet de hoogte zou ingaan. Ook de bedrijven zullen dus profiteren van meer overheidsinvesteringen, dit in tegenstelling tot de massa's cash die nu verdwijnen naar de belastingsparadijzen en de beurzen.

Als laatste bron van publieke inkomsten moet nagedacht worden over de jaarlijkse rijke Belgische staatssteun aan de bedrijfswereld, onder de vorm van loonsubsidies en verminderde sociale bijdragen (samen 11,7 miljard in 2012), en belastingsvrijstelling van investeringen (hiervan vertegenwoordigt de notionele intrestaftrek van 6,16 miljard in 2012 maar een onderdeel). Deze geldstroom van de belastingsbetalers naar de winstgevende sectoren kan maatschappelijk gerechtvaardigd zijn op voorwaarde dat hij arbeidsplaatsen oplevert; maar niet voor zover hij dient tot verhoging van de nettowinsten. Dat debat zou ook moeten gevoerd worden.

***